

In gesprek over: **Geloven zonder kerk**

Geloven zonder kerk: steeds minder mensen zijn verbonden aan een geloofsgemeenschap. Dat betekent niet noodzakelijk dat zij niet gelovig zijn – zij geven hun geloof alleen op een andere manier vorm. Welke vormen zijn dat? En wat kunnen we zeggen over de betekenis van de geloofsgemeenschap, van de kerk? Hoe gaan kerken met de nieuw ontstane vormen om? Deze en andere vragen willen we met elkaar behandelen in deze gesprekshandleiding.

Inleiding: zoals de ouden zongen, piepen de jongen (niet meer)

De titel van het eerste artikel in dit nummer van *Open Deur* op pag. 2-3 is ontleend aan een bekend spreekwoord. Vertelt u, als inleiding op dit gespreksmoment, eens aan elkaar wat dit spreekwoord in uw situatie betekent, toegespitst op vragen rondom geloof en kerk.

- Wat betekende geloof en geloofsgemeenschap voor uw ouders/ opvoeders? Wat heeft u daarin van hen overgenomen, en wat niet? Kunt u iets vertellen over uw beweegredenen daarbij?
- Mogelijk heeft u zelf ook kinderen, of bent u betrokken geweest bij de opvoeding van kinderen: wat heeft u hen aangaande geloof en de geloofsgemeenschap willen doorgeven? En wat hebben zij daadwerkelijk van u overgenomen? Hoe denkt u daarover? Bent u daarover tevreden of misschien teleurgesteld?

De zwevende gelovige

Joep de Hart schreef een boek met als titel *Zwevende gelovigen*. Een omschrijving van dit begrip vindt u op pag. 7.

- Wat stelt u zich voor bij deze term? Wat zegt Joep de Hart over deze gelovigen? Herkent u dit?
- Ziet u zichzelf ook als een 'zwevende gelovige'? Waarom wel/niet?
- Mogelijk bent u lid van een kerkgemeenschap (ook hierin bevinden zich 'zwevende gelovigen'). Ziet u in deze kerkgemeenschap ruimte voor hen?

De soloreligieus

Op pag. 4 vertelt Marion van Beekhof iets over haar bestaan als 'soloreligieus': iemand die zelf zijn of haar spiritualiteit vormgeeft en zich niet aansluit bij een kerk of andere geloofsgemeenschap.

- Wat zijn de voordelen van een 'soloreligieus'? Ziet u ook nadelen?
- Ziet u zichzelf ook als een 'soloreligieus'? Waarom wel/niet?

De kerk

In het artikel 'Vieren zonder kerk' (pag. 5) is te lezen hoe ds. Rolinka Klein Kranenburg, voorganger van de Veenkerk in Amersfoort-Noord, kerkdiensten belegt in een theaterzaal.

- Een citaat uit het artikel luidt: *Een kerkgebouw roept inmiddels meer vervreemding op dan dat zij uitnodigt tot binnenkomen. Een 'echte' kerk staat symbool voor iets van vroeger, een plek waar*

onbegrijpelijke taal wordt gesproken en waar mensen serieuze versjes zingen zonder erbij te lachen. Kunt u instemmen met dit citaat?

- Klein Kranenburg ziet het als belangrijk voordeel dat de bezoekers van de theaterzaal zich niet meteen in een heilige ruimte wanen 'op zoek naar verstillung en bezinning'. *Niets in de zaal appelleert aan het heilige.* Wat denkt u, is het van belang dat bezoekers niet (meteen) met het heilige worden geconfronteerd?
- Wat verstaat u zelf onder 'het heilige'?
- Toch blijkt het heilige wel degelijk van belang te zijn in de Veenkerk; leest u de laatste alinea uit het artikel er nog maar eens op na. Hoe staat dit in verhouding met de voorgaande vraag en bijbehorende citaten uit het artikel?

Niet alleen de hierboven genoemde 'onbegrijpelijke taal' en 'serieuze versjes zonder lachen' worden door de nieuwe gelovigen als problematisch ervaren. Zo vertelt de verkoopster van boekhandel De Wijze Kater: '*Geloof, dat is door de kerk in de loop der eeuwen vervangen door: zeker weten. Dogma's.*' (zie pag. 11)

- Reageert u eens op deze stelling.

Abraham, vader van alle gelovigen

Leest u met elkaar aandachtig het artikel over Abraham op pag. 12 en 13 en het citaat van Anselm Grün op pag. 13.

- Wat spreekt u in het artikel en/of citaat het meest aan?
- Hoe verbindt u dat wat er is gezegd en gelezen over de 'zwevende gelovige' en de 'soloreligieus' aan dit artikel?

Ter afsluiting

In dit nummer van *Open Deur* en het gesprek hebben we het gehad over de 'zwevende gelovige', de 'soloreligieus' en het gebruik van nieuwe vormen. Stelt u zich eens voor dat u als gespreksgroep samen een kerkbestuur vormt dat de mogelijkheid krijgt zijn kerk vanaf het nulpunt te veranderen en vorm te geven. Het doel van deze verandering is de 'nieuwe gelovigen' zo goed mogelijk een plaats te geven in en rondom de christelijke gemeenschap.

- Verdeel onder elkaar de verschillende rollen. Een ieder kiest een van de hieronder genoemde onderwerpen en vertelt hoe hij/zij dit voor zich ziet. De vragen achter elk onderwerp zijn hulpvragen. U kunt er zelf nog meer bedenken.
 - o **Liturgie:** kent deze nieuw te vormen gemeenschap erediensten? Zo ja, hoe zien deze er uit? Wanneer komt men samen? Zo nee, komt er een andere vorm van samenzijn en hoe dan?
 - o **Activiteiten:** welke activiteiten ontplooit deze nieuwe gemeente? Voor wie zijn ze bedoeld/ hoe krijgen ze vorm?
 - o **Gebouw en inrichting:** in welk soort gebouw komt men samen? Waar staat dit gebouw? Als er erediensten worden gehouden, hoe is dan de inrichting?
 - o **Organisatie:** is er sprake van een voorganger? Zo ja, welke functie heeft hij/ zij? Is er een kerkbestuur? Zo ja, welke rol hebben zij?
 - o **Muziek:** muziek neemt in de kerk een belangrijke plaats in en spreekt velen aan, ook zij die niet (zo) kerkbetrokken zijn – zie ook pag. 14 en het gedicht op de laatste pagina. Wat betekent dit voor de muziekkeuze in de nieuw te vormen gemeenschap? Welke afwegingen maakt u?

- o **Boodschap:** welke boodschap wil u de bezoekers meegeven? Welke woorden zou u willen gebruiken? Welke middelen zou u inzetten om deze boodschap door te geven?
 - Bespreek, een ieder in zijn eigen rol, hoe u een dergelijke kerk voor u ziet. U kunt hierbij ook gebruik maken van de voorbeelden zoals genoemd op pag. 8 en 9 (samen mediteren en Oergong).
 - Welke naam zou u deze nieuwe kerkgemeenschap mee willen geven? Waarom?

Annemarie Roding, theoloog binnen de Protestantse Kerk en geestelijk verzorger bij Careyn

Pag. 4

Voor een gratis abonnement op deze gespreksleidraad kunt u een mailtje sturen naar: kio@pkn.nl

Voor een abonnement op *Open Deur, oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken* kunt u contact opnemen met Boekencentrum uitgevers, tel. (079) 362 86 28, www.open-deur.nl

